

КАРАР

КАРАР

№ 21

Поспелово авылы

«19» февраль 2021 ел.

Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Поспелово авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында

"Россия [Федерациясендә жирле](#) үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә һәм Поспелово авыл жирлегендә яшәүчеләрнең жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу, Поспелово авыл жирлегендә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру өчен хокукый һәм оештыру нигезләре булдыру максатларында, Алабуга муниципаль районы Поспелово авыл жирлеге Советы, Поспелово авыл жирлеге советы, Алабуга муниципаль районы Поспелово авыл жирлеге Советы, авыл жирлеге башкарма комитеты, авыл жирлеге башкарма комитеты, авыл жирлеге башкарма комитеты, авыл жирлеге

Карар:

1. Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Поспелово авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе турындагы нигезләмәне, [кушымта](#) нигезендә расларга.
2. Әлеге карар [рәсми басылып чыгарга](#) тиеш.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Рәис

А. М. Хамаев

Алабуга муниципаль районы Поспелово авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе турында
нигезләмә

Бүлек 1. Гомуми нигезләмәләр

1 Статья 1. Әлеге Нигезләмәнең гамәлдә булу өлкәсе

Әлеге Нигезләмә территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру белән бәйле мөнәсәбәтләрне жайга сала һәм территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру, аның эшчәнлегенә һәм гамәлгә ашыруын туктату белән бәйле мәсьәләләргә кагыла.

Статья 2. Территорияль ижтимагый үзидарә

1. Поспелово авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә Россия Федерациясе [Конституциясе](#), Татарстан Республикасы [Конституциясе](#), "Россия [Федерациясендә жирле](#) үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар, « Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында "2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы [Законы](#), Татарстан Республикасының башка законнары, Муниципаль берәмлек [уставы](#), әлеге Нигезләмә, Жирле үзидарә органнарының башка норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру хокукына уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләр ия.

3. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру хокукына түбәндәге хокукый вәкаләтләр керә:

инициатор булырга, ул яши торган территориядә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә куюда катнашырга;

территорияль ижтимагый үзидарә үткәрә торган гражданнар жыелышларында һәм конференцияләрендә катнашу;

территорияль ижтимагый үзидарә органнарына сайланырга һәм сайланырга;

территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә турында мәгълүматны контрольдә тоту һәм алу хокукы.

4. Аның Уставы нигезендә территорияль ижтимагый үзидарә юридик зат була ала.

Мәкалә 3. Поспелово авыл жирлегендә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру принциплары

1. Поспелово авыл жирлегендә территорияль ижтимагый үзидарә принципларда тормышка ашырыла:

законлылык, иреклелек, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен саклау һәм яклау;

территорияль ижтимагый үзидарә органнарының хәбәрдарлыгы һәм жәмәгатьчелек фикерен исәпкә алу, сайлаулары һәм контрольдә тотуы,

бөтен муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләре белән тиешле территориядә халык мәнфәгатьләрен яраштыру;

жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз инициативаларын кабул итү һәм гамәлгә ашыруда мөстәкыйльлек һәм җаваплылык;

территорияль ижтимагый үзидарә органнары белән конструктив хезмәттәшлек;

территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру формаларын халык тарафыннан сайлап алу иреге.

2. Әлеге статьяның [1 өлешендә](#) санап үтелгән принциплар жирле үзидарә органнарының норматив хокукый эшчәнлегенә һәм территорияль ижтимагый үзидарәнең гамәли эшчәнлегенә нигезе булып тора.

Мәкалә 4. Территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары һәм төп юнәлешләре

1. Территорияль ижтимагый үзидарәнең максатлары булып тора:

- гражданның турыдан-туры яшәү урыны буенча жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә җәлеп итү;

- кешенең яшәү урыны буенча яшәү тирәлегенә сыйфатын күтәрү;

- жирлек халкында алардан файдалануда булган муниципаль милеккә һәм торак-коммуналь хужалык объектларына карата җаваплы мөнәсәбәт формалаштыру .

2. Территорияль ижтимагый үзидарә бурычларына аның Уставы белән кертелгән мөмкин:

жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча халыкның үз инициативаларын гамәлгә ашыру өчен жәмәгать эшләрен оештыру;

устав белән территорияль ижтимагый үзидарә компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча фикер алышуны оештыру;

территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә өчен кирәкле мәгълүматны алу һәм тарату;

жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек;

территориаль ижтимагый үзидарэ территориясендэ муниципаль хезмэтлэр эшен камилләштерү буенча тәкъдимнәр эшләү һәм кертү;

халыкның фикерен ачыклау, шул исәптән сораштыру һәм анкеталаштыру үткәрү;

территориаль ижтимагый үзидарэ территориясе торышын тикшереп торү;

гражданнарға торак-көнкүреш характерындагы мәсьәләләрне хәл итүдә ярдәм итү.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегә территориаль ижтимагый үзидарэ көчләре белән мөстәкыйль хәл ителергә мөмкин һәм турыдан-туры жирле әһәмиятгә мәсьәләләр белән бәйлә проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелергә тиеш. Мондый эшчәнлекнең төп юнәлешләренә кертелергә мөмкин:

1) территориаль ижтимагый үзидарэ территориясен төзекләндерү, шул исәптән йорт яны территорияләрен яшелләндерү, аларны тәртиптә тоту һ. Б. лар.;

2) халыкның ял итү урыннарын, уен һәм спорт мәйданчыкларын да кертеп, ял итү сыйфатын күтәрүдә ярдәм итү, бушлай лекцияләр оештыру, китаплар, фильмнар һәм башкалар белән алмашу, мәдәни, спорт һәм башка ял чаралары, шул исәптән балалар һәм яшьләр өчен һ. б. оештыру һәм уздыру һ. Б. лар.;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ территориясе чикләрендә гражданнарның тормыш куркынычсызлыгын арттыру чараларында катнашу, шул исәптән жәмәгать тәртибен саклау буенча ирекле дежурлыкны да кертеп, хокук саклау органнарына гражданнарның хокукка каршы гамәлләр кылулары турында хәбәр итү, янгыннарны сүндерүдә ярдәм итү, табигый бәла-казалар нәтижеләрен бетерү, янгынга каршы стендларны тиешле хәлдә тоту һ. Б. лар.;

4) гражданнарның социаль якланмаган категорияләренә (өлкән яшьтәге, инвалидлар, аз тәэмин ителгән, ялгыз, шулай ук күп балалы гаиләләргә) һәм авыр тормыш хәләндә калган башка кешеләргә, ярдәмгә мохтажларны ачыклау, хәленнән килгәнчә ярдәм күрсәтү, шәфкатьлелек һәм хәйрия акцияләре оештыру, мондый акцияләр үткәрүдә оешмаларга һәм гражданнарға ярдәм итү, территориаль ижтимагый үзидарэ көчләре белән хәл ителергә тиешле проблемалар турында социаль яклау органнарына хәбәр итү.

4. Әлеге статьяның [1-3 өлешләрендә](#) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенә максатларын, бурычларын һәм төп юнәлешләрен санап чыгу төгәл яисә искәrmә булып тормый һәм территориаль ижтимагый үзидарэ уставын эшлэгәндә гражданнарның аларның күләменә һәм эчтәлегенә төзәтмәләр кертү хокукын чикләми.

Бүлек 2. Уставны гамәлгә кую, теркәү һәм территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату

5 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру максатларында кимендэ 10 кешедэн торган гражданның инициатив төркеме оештырыла.

2. Инициатив төркем:

1) Пospelово авыл жирлеге Советы адресына территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгэ кую нияте турында хэбэрнамэ жибэрэ, анда булырга тиеш:

территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгэ ашыру күздэ тотылган территория чиклэрен билгелэу турында тэкъдимнэр, элеге территория чиклэрен тасвирлауны да кертеп;

күрсәтелгән территориядә яшәүчеләр саны турында белешмәләр бирүгә запрос; инициатив төркем әгъзалары турында белешмәләр (фамилия, исем, атасының исеме, туу датасы, серия, номер һәм бирү датасы, паспорт яки гражданин паспортын алыштыручы документ, яшәу урыны адресы, Тиешле территориядә яшәу фактын раслаучы документ);

2) Территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы проекты эшләүне гамэлгэ ашыра һәм территориядә яшәүче гражданның жыелышларын оештыра, аның чикләрәндә территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгэ ашыру күздә тотыла;

3) Пospelово авыл жирлеге Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарэ чиклэрен билгеләгәннән соң гражданның жыелышын яисә конференциясен чакыра, аның каравына жирлекнең тиешле территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгэ кую, территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү һәм территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү һәм территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү белән бәйлә мәсьәләләрне караганда территориаль жәмәгәтчелек үзидарәсе вәкилен (вәкилләрен) билгеләу турындагы мәсьәләләрне карый.

3. Уведомлениедән соң инициатив төркем эш этапларының теләсә кайсы өлешендә Пospelово авыл жирлеге Советына Уставны эшләүдә, гражданның жыелышын яки конференциясен әзерләүдә һәм үткәрүдә Оештыру, методик һәм консультатив ярдәм сорап мөрәжәгать итәргә хокуклы.

4. Территориаль ижтимагый үзидарэ Пospelово авыл жирлеге Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәгән мизгелдән гамэлгә куелган дип санала.

Мәкалә 6. Территориаль ижтимагый үзидарэ территорияләре һәм чикләре

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ халык тарафыннан гражданның жыелышлары яки конференцияләре үткәрү юлы белән, шулай ук гражданның түбәндәге территорияләре чикләрәндә территориаль ижтимагый үзидарэ органнары булдыру юлы белән гамэлгэ ашырыла.:

күпфатирлы торак йортның подъезды;

күпфатирлы торак йорт;

торак йортлар Төркеме;

торак микрорайон;

авыл жирлеге булмаган авыл торак пункты;

гражданның башка яшәу территорияләре.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэ гамэлгэ ашырыла торган территория чикләре Поспелово авыл жирлеге Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме белән билгеләнә.

2.1. Билгеле бер территориядә бер Территориаль ижтимагый үзидарэ гамэлгә ашырыла алмый.

3. Бер территория чикләрендә тулысынча яки өлешчә кабатлый торган территорияль ижтимагый үзидарэ органы эшли алмый.

4. Территориаль ижтимагый үзидарэ гамэлгә ашырыла торган территория чикләре өзелмәс булырга тиеш (әгәр аның составына бер торак йорт керә икән).

4.1. Территориаль ижтимагый үзидарэ гамэлгә ашырыла торган территория чикләре муниципаль берәмлек чикләреннән чыга алмый.

4.2. Билгеләнгән тәртиптә предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларга беркетелгән территорияләрдә территорияль ижтимагый үзидарэ тиешле жир кишәрлегенә ия булучы белән килешенеп гамэлгә ашырыла.

5. Поспелово авыл жирлеге Советы территорияль ижтимагый үзидарэ территориясе чикләрен билгеләргә яисә Советның хәбәрнамәсе килгән көннән соң 2 айдан да соңга калмыйча территориянең башка Нигезләнгән вариантын тәкъдим итәргә тиеш. Әлеге мәсьәләне утырышка чыгару Совет регламенты таләпләренә туры китереп башкарыла.

Каршылыклар килеп чыккан очракта, чикләрен билгеләү турындагы мәсьәләне өстәмә өйрәнү зарурилыгы булганда, әлеге мәсьәләне карау вакыты озайтылырга мөмкин, ләкин советның чираттагы утырышына кадәр.

Поспелово авыл жирлеге Советы инициативалы төркемнең түбәндәге очрақларда чикләрен билгеләү турындагы тәкъдимен кире кага:

- әгәр инициатив төркем тәкъдим иткән территория территорияль ижтимагый үзидарэ чикләрен билгеләү турында Карар кабул ителгән территориягә туры килә икән, әлеге Нигезләмәнең 8 статьясындагы [14 өлешендә](#) каралган нигезләр буенча күрсәтелгән карарны гамәлдән чыгару очрақларыннан тыш);

- әгәр инициатив төркем тәкъдим иткән территориядә торак йортлар тулысынча юк икән;

- әгәр әлеге Нигезләмәнең [7 статьясындагы 1 өлешендә](#) каралган тәртиптә һәм срокларда инициатив төркем тәкъдиме Тиешле территориядә яшәүче гражданныр жыелышының беркетмәсе белән расланмаса.

Әлеге Нигезләмәнең [5 статьясындагы 2 өлешенң 1 пунктында](#) күрсәтелгән белешмәләр инициатив төркем тарафыннан тулы күләмдә тапшырылмаган очракта, чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәрне карау срогы тулы комплект документлар бирелгән көннән исәпләнә.

Инициативалы төркем тарафыннан дәрәс булмаган белешмәләр бирелгән очракта, документлар инициатив төркемгә кире кайтарыла, чикләрен билгеләү турындагы тәкъдим каралмый.

6. Поспелово авыл жирлеге Советы тарафыннан чикләр билгеләнгән очракта, инициатив төркем гамэлгә кую жыелышы яки конференциясен чакыру процедурасын башлай.

7 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ чиклэрен билгеләү белән бәйлә килеп туган каршылыкларны жайга салу тәртибе

1. Инициатив төркем тәкъдим иткән территория башка инициатив төркем тәкъдим иткән территория белән тулысынча яисә өлешчә туры килсә һәм әлеге территориядә территориаль ижтимагый үзидарэ оештырылмаган булса (әлеге территориягә карата Совет тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарэ чиклэрен билгеләү турында Карар кабул ителмәгән), документларны карау киләсе тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Инициатив төркем (алга таба - вәкаләтле орган) биргән документларны алдан карауны гамәлгә ашыручы Орган, тәкъдимнәр тапшырылганнан соң, тиешле территориягә карата тәкъдимнәр биргән барлык инициативалы төркемнәргә, барлыкка килгән хәл турында хәбәр итә һәм әлеге мәсьәләне Совет утырышына керткәнче, совет утырышына чикләренә билгеләү турында килешүгә килергә тәкъдим итә.

Күрсәтелгән килешү булмаганда, инициатив төркемнәр тарафыннан туры килә торган территориядә яшәүчеләр жыелышлары үткәрелергә тиеш, аларда гражданның әлеге территорияне теге яки бу территориаль ижтимагый үзидарәгә кертү буенча фикере ачыкланырга һәм рәсмиләштерелергә тиеш. Шул ук вакытта:

- жыелышның кворумы территориаль ижтимагый үзидарәдә катнашу хокукына ия халык саныннан туры килә торган территориядә яшәүчеләр саныннан чыгып билгеләнә;

- жыелышта унтугыз яшькә житкән туры килгән территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлеше мәжбүри тәртиптә булырга тиеш;

- жыелышта әлеге территориядә чикләренә билгеләү турында тәкъдимнәр биргән барлык инициатив төркемнәр, тиешле сайлау округларыннан сайланган депутатлар, жирлек башкарма комитеты вәкилләре катнашырга хокуклы.;

- туры килә торган территориядә яшәүчеләр үзләре яшәгән территорияне теге яки бу территориаль ижтимагый үзидарэ чикләренә кертү вариантлары турында хәбәр ителергә тиеш;

- туры килгән территориядә яшәүчеләр территорияне территориаль ижтимагый үзидарэ чикләренә кертүнең бер варианты өчен генә тавыш бирә.

Поспелово авыл жирлегә Советы Бер территориаль ижтимагый үзидарэ чикләренә туры килүче территорияне кертү турында Карар кабул ителергә тиешле жыелышлар беркетмәләре нигезендә чикләренә билгеләү турында Карар кабул итә.

Территориаль ижтимагый үзидарәләрнең туры килүче территория мөнәсәбәтләрендә башка инициатив төркемнәр тарафыннан тәкъдим ителгән чикләре, әлеге Нигезләмәнең [6 статьясында](#) билгеләнгән таләпләргә туры килгән очракта, туры килүче территориядән тыш билгеләнә.

Әлеге өлешнең [икенче абзацында](#) күрсәтелгән хәбәрнамәне жибәргән көннән 1 ай узгач, жыелышлар беркетмәләре инициатив төркемнәр тарафыннан советка тапшырылмаса, территориаль ижтимагый үзидарэ оешмасы буенча әлеге инициатив төркемнәрнең гамәлләре туктатылган дип санала.

2. Инициатив төркем тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында Совет тарафыннан карар кабул ителгән территориягә тулысынча туры килә торган территория чикләрен билгеләү турында тәкъдим бирелгән очракта, тәкъдим кире кагыла (әлеге Нигезләмәнең 8 статьясындагы [14 өлешендә](#) каралган нигезләр буенча чикләрен билгеләү турында советның элек кабул ителгән карарын гамәлдән чыгару очраklarыннан тыш).

3. Инициатив төркем тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында Совет тарафыннан карар кабул ителгән территориягә туры килә торган территория чикләрен билгеләү турында тәкъдим бирелгән очракта, инициатив төркем тарафыннан элек билгеләнгән чикләренә үзгәртү белән ризалашу турында жыелыш яки конференция беркетмәсенең күчәрмәсе тәкъдим ителергә тиеш (әлеге Нигезләмәнең 8 статьясындагы [14 өлешендә](#) каралган нигезләр буенча чикләрен билгеләү турында Совет тарафыннан элегрәк кабул ителгән карарны гамәлдән чыгару очраklarыннан тыш). Күрсәтелгән жыелыш яки конференция элегрәк билгеләнгән территория чикләре чикләрендә яшәүче гражданныр арасында үткәрелә.

Жыелыш яки конференция беркетмәсенең күчәрмәсе яңа төзелә торган территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү белән бер үк вакытта тәкъдим ителгән очракта, Совет тарафыннан элек билгеләнгән территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү мәсьәләсе карала.

Жыелыш яки конференция беркетмәсенең күчәрмәләрен тапшырмаганда, әлеге инициатив төркемнәрнең элегрәк билгеләнгән чикләренә үзгәртү буенча гамәлләре туктатылган дип санала.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә әлеге территориядә гамәлгә куелган һәм территориянең бер өлешендә яңа территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую күздә тотылса, яңа төзелә торган территориаль ижтимагый үзидарә чикләре гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә территориясә чикләрен бер үк вакытта үзгәртү белән билгеләнә.

Инициатив төркем яңа территориаль ижтимагый үзидарә оештыруга бәйле рәвештә әлеге территориядә яшәүче гражданнырның жыелышларын яки конференциясен карап тикшерү өчен гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә территориясә чикләрен билгеләү турында тәкъдим кертә.

Территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү турындагы тәкъдим территориаль ижтимагый үзидарә органына жибәрелә.

Территориаль ижтимагый үзидарә органы тәкъдим кәргән көннән бер ай эчендә жыелышны яки конференцияне билгеләргә тиеш.

Жыелыш яки конференция тәкъдим кәргән көннән ике айдан да артмаган срукта үткәрелә.

Жыелыш яки конференция беркетмәсенең күчәрмәсе инициатив төркем вәкиленә бирелә.

Жыелыш яки конференция тарафыннан гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү турында тәкъдим кабул ителгән очракта, гражданнырның инициатив төркеме төзелә торган территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында тәкъдим белән советка мөрәжәгать итә. Ана шулай ук гамәлдәге

территориаль ижтимагый үзидарэнең жылыш яки конференциясе беркетмәсенен күчермәсе дә кушыла.

Территориаль ижтимагый үзидарэ органы шулай ук гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарэ чикләрен үзгәртү турында тәкъдимнәр жибәрә.

Жылыш яки конференция беркетмәсенен күчермәләрен тапшырмаганда, әлеге инициатив төркемнәрнең яна территориаль ижтимагый үзидарэне гамәлгә кую буенча гамәлләре туктатылган дип санала.

Моңа кадәр гамәлгә куелган территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеген туктату һәм аны законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик зат буларак бетерү очраklары искәrmә булып тора.

5. Бер-берсе белән чикләнә торган ике һәм аннан күбрәк территориаль ижтимагый үзидарэ берләшкән очракта, инициатив төркем элеккеге чикләрдә территориаль ижтимагый үзидарэне берләштерү, гамәлгә ашыруны туктату һәм берләштерелгән территориаль ижтимагый үзидарэнең чикләрен берләштерү күздә тотыла торган территорияләрдә яшәүче гражданның жылышлары яки конференцияләре каравына билгеләү турында тәкъдимнәр кертә.

Тәкъдимнәр территориаль ижтимагый үзидарэнең һәр органына жибәрелә.

Территориаль ижтимагый үзидарэнең тиешле органнары тәкъдимнәр кәргән көннән бер ай эчендә үз территорияләрендә жылышларны яки конференцияләрне билгеләргә тиеш.

Жылышлар, конференцияләр тәкъдимнәр кәргән көннән ике айдан да артмаган сroкта үткәрелә.

Жылышлар яки конференцияләр беркетмәләре күчермәләре инициатив төркем вәкиленә бирелә.

Барлык территориаль ижтимагый үзидарәләренң жылышлары яки конференцияләре тарафыннан аларны берләштерү, элекке чикләрдә территориаль ижтимагый үзидарэне гамәлгә ашыруны туктату һәм берләштерелгән территориаль ижтимагый үзидарэнең чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәр кабул ителгән очракта, гражданның инициатив төркеме советка аның чикләрен билгеләү турында тәкъдим белән мөрәжәгать итә. Аңа шулай ук гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарәләр жылышларының яки конференцияләренң күчермәләре дә кушыла.

Юридик затлар буларак теркәлгән территориаль ижтимагый үзидарәләрне берләштерү юридик затларны үзгәртеп кору өчен [граждан законнары](#) белән билгеләнгән хокукый нәтижеләргә китерә.

6. Территориаль ижтимагый үзидарэне ике һәм аннан да күбрәк инициативалы төркем бүлгән очракта, территориаль ижтимагый үзидарэне бүлү, элекке чикләрдә территориаль ижтимагый үзидарэне гамәлгә ашыруны туктату һәм барлыкка килә торган территориаль ижтимагый үзидарәләренң чикләрен билгеләү турында тәкъдим кертә.

Тәкъдим территориаль ижтимагый үзидарэ органына жибәрелә.

Территориаль ижтимагый үзидарэ органы тәкъдим кәргән көннән бер ай эчендә жылышны яки конференцияне билгеләргә тиеш.

Жыелыш яки конференция тәкъдим кергән көннән ике айдан да артмаган срокта үткәрелә.

Жыелыш яки конференция беркетмәсенә күчermәсе инициатив төркем вәкиленә бирелә.

Жыелыш яки конференция тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарәне элеккеге чикләрдә бүлү, гамәлгә ашыруны туктату һәм барлыкка килә торган территорияль ижтимагый үзидарәләрнең чикләрен билгеләү турында тәкъдим кабул ителгән очракта, гражданның инициатив төркеме советка аларның чикләрен билгеләү турында тәкъдим белән мөрәжәгать итә. Аңа шулай ук жыелышның яисә гамәлдәге территорияль ижтимагый үзидарә конференциясенә карар күчermәсе дә кушыла.

Юридик зат буларак теркәлгән территорияль ижтимагый үзидарә бүленеше юридик затларны үзгәртеп кору өчен [граждан законнары](#) белән билгеләнгән хокукый нәтижеләргә китерә.

Мәкалә 8. Оештыру жыелышы яки конференция

1. Оештыру жыелышын яки конференцияне оештыруны һәм үткәрүне гражданның инициатив төркеме тәмин итә.

2. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территориядә 200 дән артык кеше яшәсә, гамәлгә кую конференциясе үткәреләргә мөмкин.

3. Гамәлгә кую конференциясенә делегатлар саны вәкиллекең нормасын кимендә 1 вәкил яисә 30 гражданны 1 вәкил тәмин итәргә тиеш.

4. Гамәлгә кую конференциясенә Делегат гражданны жыелышында йә вәкиле булып торучы гражданның имзаларын жыю юлы белән сайлана.

5. Оештыру жыелышының яисә конференциянең чакырылуы, аны үткәрү датасы, вакыты һәм урыны турында инициатив төркем Тиешле территориядә яшәүчеләргә, аны үткәрүгә 7 көннән дә ким булмаган вакыт эчендә, әлегә территориядә яшәүче барлык кызыксынган кешеләрне мәгълүмат белән тәмин итә торган (игъланнар урнаштыру, фатирларны йөрәп чыгу һ.б.), шулай ук жирлек советы, авыл жирлеге башкарма комитеты язма рәвештә хәбәр итә.

6. Гамәлгә кую конференциясен үткәргән очракта инициатив төркем конференция делегатларын сайлауны һәм аларны үткәрү датасы, вакыты, урыны турында хәбәр итүне оештыра.

7. Жыелыш яки конференция башланыр алдыннан жыелышка яки конференциягә килгән Тиешле территориядә яшәүчеләрне (конференция делегатлары) теркәү үткәрелә.

8. Гамәлгә кую жыелышы хокуклы дип санала, әгәр анда тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән бер өлешеннән дә ким булмаган өчтән бер өлеше катнашса, уналтынчы яшкә житкән;

9. Оештыру конференциясе хокуклы, эгэр анда уналтынчы яшькэ житкэн Тиешле территориядэ яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлешен тәшкит итүче гражданнар жыеннарында сайланган делегатлар катнашса.

10. Жыелышта яки конференциядә рәислек итүче һәм сәркатип сайлана.

11. Жыелыш яки конференцияне үткәрү процедурасы язма рәвештә алып барыла торган беркетмәдә чагыла. Беркетмәгә жыелышта рәислек итүче һәм жыелыш яки конференция секретаре кул куя.

12. Жирле үзидарә органнары үз вәкилен гамәлгә кую жыелышында яки конференциядә катнашу өчен киңәш бирү тавышы хокукы белән жибәрергә хокуклы.

13. Оештыру жыелышында яки конференциядә карарлар кабул ителә:

- тиешле территория чикләрендә территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында;

территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау турында;

- территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү турында;

- территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйле мәсьәләләрне караганда территориаль ижтимагый үзидарәне тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилле (вәкилләрен) сайлау турында.

Күрсәтелгән карарлар ачык тавыш бирү юлы белән гади күпчелек тавыш белән кабул ителә.

14. Поспелово авыл жирлегә Советының территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында карары кабул ителгәннән соң алты ай эчендә территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен документлар тапшырылмаса, территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру буенча гамәлләр туктатылган дип санала. Шул ук вакытта Поспелово авыл жирлегә Советының чикләрен билгеләү турындагы карары гамәлдән чыгарыла.

9 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә уставы

Территориаль ижтимагый үзидарә Уставында билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

10 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү өчен, Поспелово авыл жирлеге Советына территориаль ижтимагый үзидарәнең вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) тарафыннан вәкаләтле вәкил тәкъдим ителә:

- территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү турында гражданнар жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган гариза;

- территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру турында Карар кабул ителгән гражданнар жыелышы яки конференциясе беркетмәсе, аның нигезендә, аның фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, сериясен, паспорт яки паспортны алмаштыручы документның номерын һәм датасын, һәр вәкаләтле вәкилнең яшәү урыны адресын күрсәтеп, кабул ителде;

- территориаль ижтимагый үзидарэ Уставының ике нөсхәсе.

2. Башка документларны тапшыру турындагы таләп, әлеге статьяның [1 пунктында](#) билгеләнгән документлардан тыш, рөхсәт ителми.

3. Вәкаләтле вәкилгә документлар алу өчен, исемлек һәм аны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

4. Авыл жирлеге башлыгы территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән ике атна эчендә аның уставын теркәү яки теркәүдән баш тарту турында Поспелово авыл жирлеге Советы Карары проектын алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

5. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын алдан карау жирлек башлыгы тарафыннан төзелә торган комиссия тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин, аның составына депутатлар, жирлек башкарма комитеты вәкилләре керә.

6. Гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарэ уставын алдан караганда һәм жирлек Советы утырышында киңәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

7. Гражданнар жыелышының карары буенча вәкаләтле вәкилләр территориаль ижтимагый үзидарэ уставын, Поспелово авыл жирлеге Советы тарафыннан теркәлгәнчегә кадәр, теләсә кайсы этапта кабул итәргә хокуклы.

8. Поспелово авыл жирлеге Советы территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә [C:\Documents and Settings\Катя\Мои документы\ResheniyeG2-51\(1\).doc - sub_11111](#). Уставны теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

9. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы нормаларының Россия Федерациясе [Конституциясенә](#), федераль законнарға, Татарстан Республикасы [Конституциясенә](#) һәм Татарстан Республикасы законнарына, муниципаль берәмлек [Уставына](#), башка муниципаль хокукый актларга каршы килүе тора.

10. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәүдән баш тарту территориаль ижтимагый үзидарэ оештыруның максатка ярашсызлыгы аркасында рөхсәт ителми.

11. Уставны теркәүдән баш тартуга суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилләнгән карар өч көн дәвамында рәсми

рәвештә гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) язма рәвештә житкерелергә тиеш.

13. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәгән очракта Уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турындагы тамга белән, гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе Советта саклана.

14. Территориаль ижтимагый үзидарәләр уставларын теркәү турындагы мәгълүматлар жирлек Советы алып бара һәм жирлек Советы эшләрендә саклана торган территориаль ижтимагый үзидарәләр уставлары реестрында чагыла.

15. Территориаль ижтимагый үзидарә Уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр Уставны теркәү тәртибенә охшаш тәртиптә Совет тарафыннан теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр Совет тарафыннан теркәлгән көннән үз көченә керә.

16. Территориаль ижтимагый үзидарәне юридик зат буларак теркәү Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

11 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату, территориаль ижтимагый үзидарә органнары вәкаләтләрен туктату тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә вәкаләтләрен туктату тәртибе аның Уставы белән билгеләнә.

2. Юридик зат булган территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге юридик затны бетерү өчен гамәлдәге законнарда каралган тәртиптә туктатыла.

3. Территориаль ижтимагый үзидарәнең юридик зат булмаган эшчәнлеге гражданнар жыелышы яки конференциясе карары буенча йә территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләре вакыты чыккан очракта, гражданнар жыелышы яки конференциясе тарафыннан 6 ай дәвамында яңа органнар сайланмаган очракта туктатылырга мөмкин.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләре территориаль ижтимагый үзидарә Уставында каралган очракларда һәм тәртиптә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнгән сроктан соң туктатыла.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

территориаль ижтимагый үзидарә органнары вәкаләтләрен туктату турында гражданнар жыелышы яисә конференциясе карарлары;

гамәлдәге закон таләпләрен бозган очракта, суд карары законлы көченә кергән; территориаль ижтимагый үзидарә Уставында каралган башка очракларда.

Бүлек 3. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары

12 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнең иң югары органы булып территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру буенча гражданнар жыелышы яки

конференциясе тора. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданнарның жыелышы яки конференциясе тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

2. Гражданнарның жыелышы яки конференцияләре карары буенча территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә территориаль ижтимагый үзидарә органнары төзелергә мөмкин.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары буларак чыгыш ясый алалар:

- территориаль ижтимагый үзидарәнең бердәм органнары ,территориаль ижтимагый үзидарә рәисе, территориаль ижтимагый үзидарә казначысы һ. б.);

- территориаль ижтимагый үзидарәнең коллегияль органнары (комитетлар, Советлар һ.б.), гражданнарның жыелышлары һәм конференцияләре арасындагы чорда территориаль ижтимагый үзидарә исеменнән чыгыш ясаучы.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты, алар тарафыннан карарлар кабул итү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

13. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары вәкаләтләре

1. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен тәкъдим итәләр;

2) гражданнарның жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) Тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтияжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән торак фондын карап тоту, территорияне төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, шулай ук жирлек башкарма комитеты белән муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын кулланып, килешү нигезендә дә башкара ала.;

4) әлеге органнар һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын жирлек советына һәм Башкарма комитетына кертергә хокуклы.

Территориаль ижтимагый үзидарә органнары инициативалы проектны проект инициаторлары сыйфатында тәкъдим итә алалар.»;

2. Территориаль ижтимагый үзидарә органнарының башка хокуклары һәм бурычлары гамәлдәге законнар, муниципаль хокукый актлар нигезендә территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

14 Статъя. Гражданнар жыелышлары яки конференциясе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнарның жыелышларын яки конференцияләрен билгеләү һәм үткәрү тәртибе аның Уставы белән билгеләнә һәм жыелыш яки конференцияне үткәрү вакыты һәм урыны турында гражданнарга алдан хәбәр итүне күздә тотарга тиеш.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгэ ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгэ ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән ике өлешеннән дә ким булмаган сайланган делегатлар катнашса, хокуклы дип санала.

4. Территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгэ ашыручы гражданнар жыелышының яки конференцияләренең аерым вәкаләтләренә керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү, үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;;

5) территориаль ижтимагый үзидарэнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары эшчәнлеге турындагы хисапнары карау һәм раслау.

7) инициативалы проектны тикшерү һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

15 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ рәисе

1. Территориаль ижтимагый үзидарэнең бердәнбер органы-территориаль ижтимагый үзидарэ рәисе, гражданнар жыелышы яисә конференциясе тарафыннан сайлана һәм тиешле территориядә яшәүче гражданнары, Гражданнар, юридик затлар, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә.

2. Рәис вәкаләтләренә кертелгән:

гражданнар жыелышларын, конференцияләрен әзерләү һәм үткәрүне оештыру, гражданнарның жыелышларын һәм конференцияләрен алып бару;

кабул ителгән карарларның үтәләшен контрольдә тоту;

территориаль ижтимагый үзидарэ кассасы чараларын тоту юнәлешләрен эшләү;

гражданнар жыелышлары һәм конференцияләре карарлары нигезендә ижтимагый касса чаралары белән эш итү;

гражданнар жыелышлары һәм конференцияләре карарларын, беркетмәләрен имзалау;

ижтимагый характердагы башка мәсьәләләрне хәл итү.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы белән территориаль ижтимагый үзидарэнең коллегияль органнары (комитетлар, Советлар) каралган булса, территориаль ижтимагый үзидарэ рәисе сайланмый, ә аның функцияләрен территориаль ижтимагый үзидарэ комитеты (Советы) Рәисе башкара.

16. Территориаль ижтимагый үзидарэ казнасы

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ (жәмэгать кассасы) акчаларын жыю, исәпкә алу һәм тотуның дәрәслеге өчен жавап бирүче гражданныр жыелышы яисә конференциясе тарафыннан сайланучы бердәнбер финанс органы территориаль ижтимагый үзидарәнең казначысы булып тора.

2. Казначей вәкаләтләренә карата мөнәсәбәт:
гражданнырның акчалата взносларын исәпләү;
акча жыю һәм исәпкә алу;

территориаль ижтимагый үзидарэ рәисе тарафыннан ижтимагый касса чараларын дәрәс итеп тотылуын контрольдә тоту;

халык алдында һәм территориаль ижтимагый үзидарэ органнары алдында ижтимагый касса чараларын тоту турында хисап.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы белән территориаль ижтимагый үзидарәнең коллегиаль органнары (комитетлар, Советлар) каралган булса, территориаль ижтимагый үзидарәнең казначысы сайланмый, ә аның функцияләрен территориаль ижтимагый үзидарэ комитеты (Советы) казнасы башкара.

17 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ комитетлары (Советлары)

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнең коллегиаль органы (комитет, совет һ.б.), территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы нигезендә, жыелышта һәм (яки) конференциядә яшәү урыны буенча гражданныр тарафыннан сайлана.

2. Комитет (совет) территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы белән билгеләнгән срокка кимендә өч кеше сайлана. Коллегиаль орган составына комитет (Совет) һәм комитет (совет) рәисе керә.

3. Жирле үзидарэ комитеты (Советы) территориаль ижтимагый үзидарэ исеменнән гражданнырның жыелышлары яки конференцияләре арасында үз вәкаләтләре чикләрендә территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәгән мизгелдән бирле чыгыш ясый.

4. Комитет (Совет) компетенциясенә түбәндәге мәсьәләләрне хәл итү кертелергә мөмкин:

территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы белән комитет (Совет) белән житәкчелек итү территориаль ижтимагый үзидарэ рәисенә йөкләнмәгән очракта, Комитет (совет) рәисен сайлау;

комитет (Совет) әгъзаларын сайлау;

комитет (Совет) ижтимагый кассасын булдыру һәм акчаларны тоту тәртибен билгеләү;

Поспелово авыл жирлегә жирле үзидарэ органнары белән хезмәттәшлек;

гражданныр жыелышының һәм (яки) конференциясенә аерым компетенциясенә кертелмәгән башка мәсьәләләр.

5. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставы белән тиешле территориаль ижтимагый үзидарэ территориясе чикләрендә яшәүче теләсә кайсы гражданның

комитет (Совет) утырышларында катнашу хокукы каралырга мөмкин. Комитет (совет) утырышында Гражданнарның катнашу тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

Статья 18. Комитет (совет) рәисе)

1. Комитет (совет) рәисе-территориаль ижтимагый үзидарәнең сайланулы заты-комитет тарафыннан үз составыннан сайлана һәм гражданнар, юридик затлар, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә комитет (совет) тәкъдим итә.

2. Комитет (Совет) Рәисе вәкаләтләренә әлеге Нигезләмәдә территориаль ижтимагый үзидарә рәисе өчен билгеләнгән вәкаләтләр, шулай ук комитет (совет) эшчәнлеген оештыру буенча үз вәкаләтләре керә.

3. Казначы-территориаль ижтимагый үзидарәнең сайланулы заты-ижтимагый касса чараларын жыю, исәпкә алу һәм тотуның дәрәсеге өчен жавап бирә.

4. Казна комитеты (Совет) вәкаләтләренә әлеге Нигезләмәдә территориаль ижтимагый үзидарә казначысы өчен билгеләнгән вәкаләтләр керә.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә комитет (совет) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын тотуга керемнәр һәм чыгымнар сметасында каралган үз акчалары чикләрендә рәис һәм казначыга түләү рәвешләрен һәм күләмнәрен мөстәкыйль билгели.

19 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары карарлары

1. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары үз компетенциясе кысаларында карарлар кабул итә. Карарлар кабул итү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары тарафыннан үз компетенциясе чикләрендә кабул ителгән карарлар тиешле территория чикләрендә яшәүче гражданнар, шулай ук әлеге территориядә эшчәнлек алып баручы, территориаль ижтимагый үзидарәнең законлы хокукларына һәм мәнфәгатьләренә кагылышлы башка гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан үтәлә.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары карарлары жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары өчен тәкъдим итү характерына ия.

Бүлек 4. Территориаль ижтимагый үзидарәнең икътисадый нигезе

20 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарәнең финанс ресурслары

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнең финанс ресурслары үз акчаларыннан, шулай ук предприятие, учреждение, оешма, гражданнарның ирекле кертемнәре һәм иганәләре, үз эшчәнлекләреннән кергән керемнәр, шулай ук закон белән тыелмаган башка керемнәр хисабына тора.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенә гражданнарның акчалата кертемнәре күләме турындагы карар гражданнарның жыелышы һәм (яки) конференциясе тарафыннан кабул ителә һәм күрсәтелгән взносларны ижтимагый кассага кертүнең төрле периодиклыгын күздә тоталар.

3. Гражданнарның акчалата взносларын исәпкә алу, саклау, куллану һәм контрольдә тоту территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру максатларында, жирле үзидарэ органнары белән шартнамәчел мөнәсәбәтләргә керә ала.

5. Жирле бюджеттан акча территориаль жәмәгать үзидарәсе һәм жирлек башкарма комитеты арасында төзелгән шартнамәләр нигезендә, бюджет законнары таләпләре нигезендә, шул исәптән бюджет акчаларының адреслы һәм максатчан характердагы принцибын үтәп, биреләргә мөмкин.

6. Жирле бюджеттан акча бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе Чираттагы финансылына жирлек бюджетын раслаганда Советның норматив хокукый акты белән билгеләнә.

21 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ мөлкәте

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ территориаль ижтимагый үзидарэ территориаль ижтимагый үзидарэ чаралары хисабына сатып алынган яисә закон тарафыннан тыелмаган башка ысул белән милеккә ия булырга, аннан файдаланырга һәм эш итәргә хокуклы.

2. Мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарэ мөлкәте һәм финанслары белән эш итү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы белән билгеләнә.

Бүлек 5. Территориаль ижтимагый үзидарәнең гарантияләре һәм җаваплылыгы

22 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеге гарантияләре

1. Жирле үзидарэ органнары:

жирлек халкына территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру хокукын тормышка ашыруда ярдәм итәләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ органнарына оештыру һәм методик ярдәм күрсәтәләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын аларның эшчәнлеге өчен кирәкле мәгълүмат белән тәмин итәләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ фикерен исәпкә алырга кирәк булган мәсьәләләр исемлеген билгели;

халык жыелышларының, конференцияләренең, территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының карарларын үтәүгә ярдәм итәләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ органнары арасында бэхэслэрне хэл итүгә ярдәм итә.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының мөрәжәгатъләре законнарда билгеләнгән срокларда мәжбүри каралырга һәм алар буенча жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан чаралар күрелергә тиеш. Карау нәтижәләре турында территориаль ижтимагый үзидарэ органнарына хәбәр ителә.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары, Тиешле территориядә яшәүчеләр хокукларын бозучы жирле үзидарэ органнарының һәм вазыйфай затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмауларына) дэгъва белдерүләре турында законнарда билгеләнгән тәртиптә судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

23 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарәненң дәүләт органнары, жирле үзидарэ органнары, оешмалар һәм ижтимагый берләшмәләр белән хезмәттәшлеге

Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары законнарда билгеләнгән бурычларны һәм эшчәнлекнең төп юнәлешләрен гамәлгә ашырганда жирле үзидарэ органнары, хокук саклау органнары (полициянең участок уполномоченныйлары, балигъ булмаганнар эшләре буенча бүлекчеләр һ.б.), янгынга каршы хезмәт, санитар-эпидемиологик күзәтчелек, халыкны эш белән тәэмин итү, социаль яклау органнары, торак-эксплуатация хужалыгы оешмалары, ветераннарның ижтимагый берләшмәләре, башка органнар, оешмалар, ижтимагый берләшмәләр белән хезмәттәшлек итәргә хокуклы.

24 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының җаваплылыгы

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының җаваплылыгы алар тарафыннан Законнар, муниципаль хокукий актлар бозылганда барлыкка килә.

2. Тиешле территориядә яшәүчеләрнең хокукларын, законнар нормаларын һәм муниципаль хокукий актларны бозып кабул ителгән территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының карарларына һәм гамәлләренә судта жирлек башлыгы, Совет, гражданнар тарафыннан законнарда билгеләнгән тәртиптә шикаять бирелергә мөмкин.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары Тиешле территориядә яшәүчеләр алдында җаваплы. Тиешле территориядә яшәүче гражданнарның ышанычы югалган очракта, территориаль ижтимагый үзидарәненң сайлау органы әгъзалары, сайланулы затлар, гражданнарның жылышы карары буенча һәм (яисә) конференцияләренң территориаль ижтимагый үзидарэ уставында билгеләнгән тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.